

Kevättä ja valkolakkeja.

"Joudu joutui armas aika ja suvi suloinen, kauniisti joka paikkaa, koristaa kukkanen. Aurinko maamme puoleen lähestyy lähemmäs, virvoittaa luonnon kuolleen, sen tekee eläväksi!"

Taas soi vanha tuttu virrensävel, taas toistuvat tutut sanat kirkkaitten lastenäänten laulamina. Allekirjoittaneelle tämän suvivilren ensimmäinen säe on hamasta lapsuudesta alkaen ollut kesän varmin merkki, varmempi kuin västäräkit ja pääskyset. Muistan hyvin kuinka ensimmäisinä keväinä kouluajan jälkeen tuntui ikäänkuin jotain olisi puuttunut kesän tehdessä tuloaan, kevään kehittyessä täyteen kukoistukseensa, puuttunut jotain, joka ikäänkuin oli kruunannut kevään vaihtumisen kesäksi. Sitten kerran satuin kuulemaan vanhan suvivilren sävelen, ehkä se kajahti silloin radiosta niinkuin tässä nytkin joitakin päiviä sitten, ja silloin huomasin, mitä olen ollut vailla.

Silloin, lapsena, nuorukaisena, suvivilsi merkitsi koulutyön päättymistä, sirtymistä kesän riemuihin. Se merkitsi työntäyteen lukuvuoden päättymistä ja jos kohta se ei aina ollut, useinkaan, mikään ilon päivä sinänsä, se päästöpäivä, niin tuo lempeä virren sävel vanhan harmonin kaiuttamana ikäänkuin lievensi elämän "tragikkua", olihan sentään kesä, vaikka — olikin ehtoja.

Tuo vanha urkuharmoosi tulee aina mieleeni. Sen takaa vilahtaa laulunopettajan paljas päälaki, hän kun itse aina soitti päästötutkinnossa virren, kohoaa kateederista vanhan rovestin juhlallinen leveä olemus, yhtä juhlallinen ja pystyryhtinen kuin Pietari Braahe Turun yliopiston perustamista esittävässä taulujäljennöksessä hänen mustan takkinsa takana. Rehtori nousee sitten puhumaan. Hänen tiukoilla kasvoillaan on melkoinen annos ymmärtämystä ja leppoisuutta — sen tosin vasta ylimmillä luokilla pystyyn tajuamaan — hänen puhuesaan meille, pienille ja isoille, pojanaskaleille ja ylioppilaille. Näytti siltä kuin kunnia-arvoisat suurmiesten valkeat kipsikuvat, jotka kehässä kiersivät salin seinämiä olisivat nekin hieman hymyilleet, ymmärtäväisen surumielisesti, kuin muistellen . . . Oli kuin kevään hengetär olisi asettanut niitten päähän voikukista sidotun seppeleen, suomalaisen laakerin. Tosin se oli näkymätön — muille paitsi minulle! Vanha fikuskin näytti lehtivihreänsä uusineel-ta!

Ylioppilaat! Suvivilsi, päästötutkinto tuo mieleen myös heidät, isänmaan toivoiksi kutsutut nuoret, jotka sinä päivänä aina saivat valkolakin tietoja täyteen ahdettuun päähänsä. Saivat sen palkkioksi pitkästä, useimmiten tosi uutterasta työstä, kannustimeksi elämän varrelle, avainsanaksi Alma Materin suojun, yliopistoäidin tiedonhaluista sielua ruokkivaan syliin. Nyt on taas ylioppilaslakin jakohetki käsissä, mutta kuinka toisenlaiset ovatkaan olot, ovat nyt niinkuin jo ovat kerran aikaisemminkin tämän nuorison aikana olleet! Varmasti soi nytkin suvivilsi, mutta pieni on se joukko, joka henkilökohtaisesti on lakkiaan vastaanottamassa. Tytöistä suurin osa, pojista harvat vain. Maassa on sota, nuorukaiset ovat miehiä, he ovat rajoilla tai koulutettavina rajajääkkäreiksi. Heille on kirjoitettu, että lakki odottaa, mutta heillä on nyt tärkeämpää tehtävää kuin kuunnella vanhaa virttä vanhassa koulusalissa. Ja kuitenkin, ehkä se virsi monelle soi, sitä soittaa Karjalan kevät ja säestää sodan jylhä jyly, karu, kuulemaa ennustava, mutta vapautta lupaava. Vanhemmat ja opettajat muistavat heitä juhlassaan, toverit muistavat heitä, muistavat myös, että moni tovereista, jotka talvella, vuosi sitten valmistautuivat riemulla vastaanottamaan tämän kevään, valkolakkekevään, joka joka tapauksessa on opiskelevan nuoren nuoruudenajan suurin juhla, moni heistä on saanut jo valkean lakin asemasta valkean ristin.

Ja kuitenkin, alkäämme kieltäkö nuorilta, jotka nyt lakkinsa saavat ja varmasti vakavia ajatuksia hauতোvat, sitä oikeutettua iloa, elämän iloa, minkä tämä päivä tuo tullessaan. Ovat he muutenkin tarpeeksi elämän koulimia koulusta päästesään. Alkäämme kiistäkö niiltä, jotka rintamalla saavat tiedon oikeudesta valkolakkiin, oikeutusta siihen. Toivokaamme vain, että he kaikki saisivat saapua sen kerran päähänsä painamaan käydäkseen rauhan työhön niille vainioille, jotka siten heille ovat auenneet.

Ei pidetä pahana nuorten riemua, riemuitaan kotirintamalla paljon aiheettomamminkin. He kyllä tuntevat, kuten sanottu, tarpeeksi hyvin sen totuuden, mikä sisältyy vanhan ylioppilaslaulun sanoihin "Post iucundam juventuten, post molestant senectuten, nos habebit humus" — perii meidät maa!

Taas vaihtuu mielessäni ylioppilaslaulu suvivilreen. En muista sen viimeisiä sanoja, täytyy katsoa ne — paljon ovat ne muuttuneet, mutta ajatus on sama ja toivomus juuri se, mikä kaikkina hetkinä nyt on tärkeimpämme: "Maan meren annan kantaa runsaasti lahjojas . . ."

On työmaata niillekin, joita ei soita vielä kutsu!

Panun päivänä